

SENDİKALARDA ÖRGÜT-İÇİ DEMOKRASİ

Aydınlık Gazetesi, 15 Ekim 2016

Yıldırım Koç

Günümüzde sendikacılığı zayıflatan en önemli etmenlerden biri, sendikaların önemli bir bölümünde örgüt-içi demokrasinin işlememesidir.

Bir sendikada örgüt-içi demokrasinin olup olmadığını kontrol etmek istiyorsanız, tüzüğünü ve delege seçim yönetmeliğini elde etmeye çalışın.

Sendikaların önemli bir bölümünde bu iki temel belgeyi alamadığınızı göreceksiniz. Bazı sendikalarda bu iki belge şube yöneticilerinin hepsine bile verilmez. Bereket Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı önemli bir hizmeti yerine getirerek, sendika tüzüklerini Bakanlık'ın internet sitesinde yayınlamaya başladı. Ancak delege seçim yönetmelikleri yer almıyor. Örneğin, Çimse-İş Sendikası'nın 7 Ocak 2013 günü Bakanlık'a sunulan tüzüğünün 38. maddesinde, seçim yönetmeliğinin tüzük ekinde olduğu belirtilmiş olmasına karşın, bu yönetmelik yayınlanmamış.

GENEL KURUL RAPORLARI GİZLENİR

Sendikaların genel kurullara sunulan çalışma raporlarının (ve özellikle bu raporun önemli bir parçasını oluşturan mali raporların) elde edilebilmesindeki büyük zorluk da birşeylerin gizlenme ihtiyacının yansımasıdır.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre, "iki genel kurul toplantısı arasındaki döneme ait faaliyet ve hesap raporu, yeminli mali müşavir raporu, denetleme kurulu raporu ve gelecek döneme ait bütçe teklifi toplantı tarihinden on beş gün önce genel kurula katılacaklara gönderilir." (M.12/3). Ancak bunun ötesinde bu raporların kamuoyunun erişebileceği bir biçimde yayınlanması zorunluluğu da vardır: "Kuruluşlar; faaliyet, dış denetim ve denetleme kurulu raporları ile genel kurul kararlarını uygun vasıtalarla derhâl yayınlar." (M.29/3) Ancak sendikaların çok büyük çoğunluğu bu yayınlama yükümlülüğünü yerine getirmiyor.

DELEGE SEÇİMLERİNDE SAHTEKARLIK

6356 sayılı Kanuna göre, sendika şubelerinin genel kurulları için delege seçimleri "üyeler tarafından serbest, eşit, gizli oy, açık sayım ve döküm esasına ve tüzük hükümlerine göre yapılır." Geçmişte bu seçimlere itiraz sendika genel merkezine yapılırdı. Yürürlükteki kanuna göre, delege seçimlerine itiraz yargıya yapılmaktadır: "Genel kurul dışında yapılan delege seçimlerine seçim sonuçlarının ilanından sonra iki gün içinde yapılacak itirazlar, mahkeme tarafından kesin olarak karara bağlanır. Delege seçiminin mahkeme tarafından iptal edilmesi hâlinde, seçimler on beş gün içinde yenilenir." (M.16)

Ancak bazı sendikalarda delege seçimi yapılmadan delegeler belirlenmektedir. 6356 sayılı Kanuna göre "seçim yapılacak genel kurul toplantılarından en az on beş gün önce genel kurula katılacak üye veya delegeleri belirleyen listeler, toplantının gündemi, yeri, günü, saati ve çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususları belirten bir yazı ile birlikte yetkili seçim kurulu başkanlığına verilir. Hâkim, seçime katılacak ve oy kullanacak üye veya delegeleri belirleyen listeleri inceleyerek onaylar ve ilan edilmek üzere bir nüshasını ilgili kuruluş veya şubeye verir. İlgili kuruluş onaylı listeyi genel kurul toplantı tarihinden yedi gün önce kuruluş merkez veya şube binasında asmak suretiyle ilan eder. İlan süresi üç gündür. İlan süresi içerisinde seçim kurulu başkanlığına yapılacak itirazlar, en geç iki gün içinde incelenir ve kesin olarak karara bağlanır." (M.14)

Eğer delege seçiminin yapılması sırasında bir usulsüzlük söz konusuysa, derhal iş mahkemesine başvurulmalıdır.

Eğer delege seçimi yapılmadan il seçim kuruluna bir delege listesi verilmişse, derhal il seçim kuruluna itirazda bulunulmalıdır.